

**Яр Чаллы шәһәре муниципаль берәмлеге
Башкарма комитеты
карары**

**№8871
22.09.2023**

Яр Чаллы шәһәре халкына
үзәкләштерелгән хәбәр итүнең муниципаль
автоматлаштырылган системасы турында
нигезләмәне раслау хакында

«Халыкны һәм территорияләрне табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау турында» 1994 елның 21 декабрдәге 68-ФЗ номерлы Федераль закон, «Гражданнар оборонасы турында» 1998 елның 12 февралдәге 28-ФЗ номерлы Федераль закон, «Халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау турында» 2004 елның 8 декабрдәге 62-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасы халкына үзәкләштерелгән хәбәр итүнең төбәк автоматлаштырылган системасы турындагы нигезләмәне раслау хакында» 2021 елның 26 июлдәге 655 номерлы карары, шәһәр Уставының 41 статьясы нигезендә

К А Р А Р   Б И Р   Ә   М:

1. Яр Чаллы шәһәре халкына үзәкләштерелгән хәбәр итүнең муниципаль автоматлаштырылган системасы турында нигезләмәне расларга.
2. Башкарма комитетның эш кәгазьләрен алып бару идарәсенә әлеге карарны рәсми бастырып чыгаруны һәм аны «Интернет» челтәрендә Татарстан Республикасы рәсми хокукый мәгълүмат порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>), Яр Чаллы шәһәренең рәсми сайтында урнаштыруны тәмин итәргә.
3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Яр Чаллы шәһәре Башкарма комитетының гражданнар оборонасы һәм халыкны саклау бүлекчәсе мөдире Р.К. Шипеевага йөкләргә.

Башкарма комитет
Житәкчесе

Ф.Ш. Салахов

Башкарма комитетның
2023 елның 22 сентябрдәгә
8871 номерлы карарына
кушымта

Яр Чаллы шәһәре халкына үзәкләштерелгән хәбәр итүнең
муниципаль автоматлаштырылган системасы турында
нигезләмә

1 бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1. Әлеге нигезләмә Яр Чаллы шәһәре халкына үзәкләштерелгән хәбәр итүнең муниципаль автоматлаштырылган системасының (алга таба – ҮХИМАС) билгеләнешен, бурычларын һәм аңа карата таләпләрне, аны куллану һәм даими эзерлек хәлендә тоту тәртибен билгели.

2. Әлеге нигезләмә Татарстан Республикасының «Халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау турында» 2004 елның 8 декабрдәгә 62-ТРЗ номерлы Законы, «Татарстан Республикасында гражданнар оборонасы турында» 2020 елның 1 мартындагы 10-ТРЗ номерлы законы һәм гражданнар оборонасы һәм халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау өлкәсендәгә башка норматив хокукый актлар нигезендә эшләнгән.

3. Әлеге нигезләмәдә файдаланыла торган терминнар һәм билгеләмәләр Татарстан Республикасының «Халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау турында» 2004 елның 8 декабрдәгә 62-ТРЗ номерлы Законы, Россия Федерациясе Гражданнар оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм табигать бәла-казалары нәтижәләрен бетерү министрлыгы һәм Россия Федерациясе цифрлы үсеш, элемент һәм массакуләм коммуникацияләр министрлыгының «Халыкка хәбәр итү системалары турында нигезләмәне раслау турында» 2020 елның 31 июлендәгә 578/365 номерлы указы (алга таба - 578/365 номерлы указ) һәм гражданнар оборонасы һәм халыкны һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән саклау өлкәсендәгә башка норматив хокукый актлар белән билгеләнгән мәгънәдә кулланыла.

4. 578/365 номерлы указда язылган таләпләр нигезендә, ҮХИМАС ул мәгълүмат һәм хәбәр итү сигналларын халыкка, идарә органнарына һәм гражданнар оборонасы һәм Яр Чаллы шәһәренең гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү территориаль ярдәмче системасының шәһәр звеносына (алга таба - ГТХТС шәһәр звеносы) житкерүне тәмин итә торган көчләрнең, элемент һәм хәбәр итү чараларының, тапшыру челтәрләренең, гомуми файдаланудагы элемент челтәре каналларының оештыру-техник берләшмәсеннән гыйбарәт.

5. ҮХИМАС Татарстан Республикасында гражданнар оборонасы һәм гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү дүләт системасының состав өлеше булып торучы һәм халыкка, идарә органнарына һәм гражданнар оборонасы көчләренә һәм ГТХТСка хәбәр итү сигналларын һәм яки ашыгыч мәгълүмат житкерүне тәмин итүче Татарстан Республикасының гражданнар оборонасы һәм гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү территориаль ярдәмче системасы белән идарә итү системасына тоташтырыла һәм махсус программа-техник хәбәр итү чараларынан халыкка ашыгыч хәбәр итү комплекслы системасы (алга таба-ХАХИКС) чараларынан, кешеләр күп жыела торган урыннарда халыкка мәгълүмат бирү һәм хәбәр итү гомумроссия комплекслы системасы чараларынан, хәрәкәтле объектларда кычкырып сөйли торган чаралардан, мобиль һәм күтәрел йөртелә торган хәбәр итү чараларынан, шулай ук аның эшләвен тәмин итә торган каналлардан, Россия Федерациясе бердәм электр элементәсе челтәренең элемент линияләреннән һәм

мәгълүматлар тапшыру чөлтәрләрәннән тора торган үзара бәйләнештәге элементлар комбинациясеннән тора.

6. Хәбәр итү сигналы идарә органнары һәм гражданның оборонасы көчләре, ГТХТС шәһәр звеносы тарафыннан гражданның оборонасы һәм халыкны табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау буенча чаралар үткәрү, шулай ук халык тарафыннан саклану чараларын һәм ысулларын куллану өчен команда булып тора. Факттагы һәм прогнозлана торган куркыныч табигать күренешләре һәм техноген процесслар, гражданның тормышына яки сәламәтлегенә куркыныч тудыра торган әйләнә-тирә мохитнең пычрануы, авырулар, шулай ук үз-үзенә тоту кагыйдәләре һәм саклану ысуллары турында ашыгыч мәгълүмат кичекмәстән халыкка хәбәр итү муниципаль системасы аша тапшырыла.

7. Муниципаль хәбәр итү системасының гамәлдә булган зона чикләре булып Яр Чаллы шәһәре муниципаль берәмлегенә административ чикләре тора. ХАХИКСның гамәлдә булу (эшләү) зона чикләре булып Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан расланган халыкка ашыгыч хәбәр итү зоналары чикләре тора.

8. Халыкка хәбәр итүнең муниципаль системасын булдыру һәм даими эзерлек хәлендә тоту гражданның оборонасын эзерләү һәм алып бару, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү буенча чаралар комплексының состав өлеше булып тора.

2 бүлек. Халыкка хәбәр итү муниципаль системасының билгеләнеше һәм төп бурычлары

9. Муниципаль хәбәр итү системасының төп бурычы булып хәбәр итү сигналларын һәм ашыгыч мәгълүматны түбәндәгеләргә житкерү тора:

- 1) гражданның оборонасы һәм ГТХТС звеносының житәкче составына;
- 2) Яр Чаллы шәһәренә гражданның оборонасы көчләренә һәм ГТХТС звеносы көчләренә;
- 3) Яр Чаллы шәһәренә бердәм дежур-диспетчерлык хезмәтенә (алга таба – шәһәр БДДХ) һәм социаль әһәмиятле объектларның дежур хезмәтләренә (житәкчеләренә);
- 4) Яр Чаллы шәһәре территориясендә булган кешеләргә.

10. ХАХИКСның төп бурычы булып хәбәр итү сигналларын һәм ашыгыч мәгълүматны халыкка ашыгыч хәбәр итү зоналарында булган кешеләргә, шулай ук ГТХТСның тиешле дәрәжәдәге көндәлек идарә органнарына житкерүне тәмин итү тора.

3 бүлек. Халыкка хәбәр итү муниципаль системасын куллану тәртибе

11. Халыкка хәбәр итү системаларын билгеләнеше буенча куллану әлеге Нигезләмәгә, гражданның оборонасы һәм халыкны саклау планнарына һәм гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү буенча эш планнарына нигезләнеп планлаштырыла һәм гамәлгә ашырыла.

12. ГТХТС шәһәр звеносы белән көндәлек идарә итү органнарының дежур (дежур-диспетчерлык) хезмәтләре, Гражданның оборонасы белән идарә итү һәм ГТХТС системасында хәбәр итү сигналларын һәм (яки) ашыгыч мәгълүмат алганнан соң, аны алганны раслыйлар һәм кичектергесез Башкарма комитет Житәкчесенә, шулай ук идарә органнарына һәм тиешле дәрәжәдәге гражданның оборонасы һәм ГТХТС көчләренә житкерәләр.

13. Халыкка хәбәр итү системасын куллану карары Башкарма комитет Житәкчесе тарафыннан кабул ителә.

14. ХАХИКС автомат режимда куркыныч табигать күренешләрән һәм техноген процессларны мониторинглау системаларыннан яки автоматлаштырылган режимда Яр Чаллы шәһәре Башкарма комитеты Житәкчесе карары буенча кулланыла.

15. Хәбәр итү сигналларын һәм ашыгыч мәгълүматны тапшыру халыкка хәбәр итү муниципаль системасы эшчәнлегенә автомат, автоматлаштырылган яисә кул режимында гамәлгә ашырыла ала.

16. Халыкка хәбәр итү муниципаль системасының автомат режимда эшләве куркыныч табигать күренешләрән һәм техноген процессларны мониторинглау системаларыннан идарә сигналлары (командалар) алганда алдан билгеләнгән программалар буенча халыкка хәбәр итү системаларын тоташтыру (эшләтеп жибәрү) өчен вәкаләтле тиешле дежур (дежур-диспетчер) хезмәтләре катнашыннан башка тоташтырыла (эшләтеп жибәрелә).

17. Халыкка хәбәр итү муниципаль системасының автоматлаштырылган режимда эшләвен тоташтыру (эшләтеп жибәрү) билгеләнгән сигналлар (командалар) һәм боерыклар кәргәндә, халыкка хәбәр итү системаларын эшләтеп жибәрүгә вәкаләтле тиешле дежур (дежур-диспетчерлык) хезмәтләре тарафыннан автоматлаштырылган эш урыннарыннан башкарыла.

18. Кулдан эшләү режимында:

1) ГТХТС звеносы белән көндәлек идарә итү органнарының дежур (дежур-диспетчерлык) хезмәтләре, кешеләргә хәбәр итү системаларын тоташтыруны турыдан-туры алар урнашкан урыннан гамәлгә ашыралар, шулай ук Россия Федерациясе законнары нигезендә хәбәр итү сигналларын һәм ашыгыч мәгълүматны тапшыру өчен элемент операторларына һәм (яки) массакүләм мәгълүмат чаралары редакцияләренә заявклар жибәрәләр;

2) күчмә объектларда кычкырып сөйли торган чаралар, мобиль һәм күтәрәп йөртелә торган хәбәр итү чаралары кулланыла.

19. Автомат рәвештә эшләү режимы ХАХИКС өчен төп режим булып тора, шул ук вакытта әлеге хәбәр итү системасы автоматлаштырылган режимда да эшләргә мөмкин.

20. Муниципаль хәбәр итү системасының төп һәм өстенлекле режимы булып автоматлаштырылган режим тора.

21. Халыкка хәбәр итү һәм ашыгыч мәгълүмат сигналларын тапшыру «ВНИМАНИЕ: ВСЕМ!» сигналы биреп, электр чөлтәрләрен, электрон сиреналар һәм көчле акустика системаларын 3 минутка кадәр тоташтырып, аннары аларны элемент чөлтәрләре, шул исәптән телерадиотапшырулар элементәсе чөлтәрләре, элемент операторларының һәм телерадиотапшырулар оешмаларының радиотапшыру һәм телевизион тапшыру станцияләре аша тапшыруларны туктатып торып 5 минуттан да артык булмаган аудио - һәм (яки) аудиовизуаль хәбәрләр (күчмә радиотелефон элементәсе чөлтәрләре өчен - цифрлар, буш аралар һәм тыныш билгеләрән дә кертәп, рус алфавитының 134 символынан артмаган күләмдәге хәбәрләр) тапшыру юлы белән гамәлгә ашырыла.

22. Әлеге хәбәрләренә өч тапкыр кабатларга рөхсәт ителә (күчмә радиотелефон элементәсе чөлтәрләре өчен хәбәр тапшыруны кабатлау алдагы хәбәр тапшыру тәмамлангач кына гамәлгә ашырыла).

23. Факттагы һәм фаразлана торган гадәттән тыш хәлләр турында халык өчен типовой аудио-һәм аудиовизуаль, шулай ук текстлы һәм график хәбәрләр, шәһәрнең БДХ белән берлектә гамәлдәге ГТХТС звеносының идарә итү органы тарафыннан алдан эзерләнә.

24. Халыкка хәбәр итү һәм ашыгыч мәгълүмат сигналларын вакытында тапшыруны тәэмин итү өчен комплекслы рәвештә түбәндәгеләр файдаланырга мөмкин:

- 1) электр, электрон сиреналар һәм көчле акустик системалар чөлтәре;
- 2) чыбыклы радиотапшырулар чөлтәре;
- 3) урам радификациясе чөлтәрләре;
- 4) кабельле телерадиотапшырулар чөлтәре;

5) эфир телерадиотапшырулары челтэрлэре;

6) күчмэ радиотелефон элемтәсе челтэре;

7) жирле телефон элемтәсе челтэрлэре, хэбэр итү функциясе булган таксофоннар; элемтә операторлары һәм ведомство элемтәсе челтэрлэре; персонал радиочакыру системалары челтэрлэре; «Интернет» мәгълүмати-телекоммуникация челтэре; күчмә объектларда кычкырып сөйли торган чаралар, мобиль һәм күтәрәп йөртелә торган хэбэр итү чаралары.

25. Халыкка хэбэр итүнең муниципаль системасы кысаларында халыкка хэбэр итүне оештыру һәм халыкка хэбэр итү сроклары турындагы мәсьәләләрне карап тикшерү Яр Чаллы шәһәрәндә гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү һәм янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү буенча комиссия тарафыннан гамәлгә ашырыла.

26. Хэбэр итү һәм ашыгыч мәгълүмат сигналларын тапшырганда шәһәрнең БДДХ дежурлары, шулай ук элемтә операторлары, телерадиотапшыру оешмалары һәм массакүләм мәгълүмат чаралары редакцияләренең эш итү тәртибе Россия Федерациясе законнары һәм Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

27. Халыкка хэбэр итүнең муниципаль системасы элементлары аның карамагында булган Башкарма комитет, шулай ук даими гамәлдәге ГТХТС, БДДХ звеносы белән идарә итү органнары, элемтә операторлары һәм массакүләм мәгълүмат чаралары редакцияләре хэбэр итү сигналларын һәм ашыгыч мәгълүматны санкцияләnmәгән тапшыруны булдырмау буенча оештыру-техник чаралар комплексы үткәрәләр.

4 бүлек. Халыкка хэбэр итүнең муниципаль системасын эзерлектә тоту

28. Хэбэр итүнең муниципаль системасын һәм ХАХИКСны эзерлектә тоту Башкарма комитет тарафыннан оештырыла һәм гамәлгә ашырыла.

29. Халыкка хэбэр итү системаларының эзерлегенә түбәндәгеләр белән ирешелә:

1) халыкка хэбэр итү системаларын булдыру, даими эзерлек хәлендә тоту һәм куллану өлкәсендә актуальләштерелгән норматив актлар булу;

2) халыкка хэбэр итү системасын эшләтеп жибәрү өчен җаваплы дежур (дежур-диспетчер) персоналы булу һәм аның һөнәри эзерлек дәрәжәсе;

3) техник хэбэр итү чараларын эзерлектә тоту өчен җаваплы техник хезмәт күрсәтүче персонал булу һәм аның һөнәри эзерлек дәрәжәсе;

4) техник хэбэр итү чараларының булуы, төзеклеге һәм халыкка хэбэр итү системасына проект-смета документациясенә туры килүе;

5) элемтә операторлары элемтә челтэрләренең эзерлеге;

6) халыкка хэбэр итү системаларының эзерлегенә даими тикшерүләр үткөрү;

7) вакытында эксплуатация-техник хезмәт күрсәтү, техник хэбэр итү чараларының төзек булмаганнын ремонтлау һәм билгеләнгән эксплуатация ресурсы чыкканнарын алыштыру;

8) резерв хэбэр итү чаралары булу, аларның Россия Федерациясе законнарына туры килүе һәм файдалануга эзерлеген тәэмин итү;

9) халыкка хэбэр итү системаларын булдыру, шул исәптән камилләштерү буенча чараларны вакытында үткөрү.

30. Халыкка хэбэр итү системаларының эзерлеген контрольдә тоту максатында түбәндәгеләр тикшерүләр оештырыла һәм үткәрелә:

1) хэбэр итү чараларын тоташтырып һәм тикшерү сигналларын һәм мәгълүматны халыкка житкереп, халыкка хэбэр итү системаларының эзерлегенә комплекслы тикшерүләр;

2) хэбэр итү чараларын тоташтырмыйча, халыкка хэбэр итү системаларының эшләтеп жибәрүгә эзер булуына техник тикшерүләр.

31. Халыкка хэбэр итү системаларының эзерлеген комплекслы тикшергәндә халыкка хэбэр итүнең муниципаль системасы һәм ХАХИКС тикшерелергә тиеш.

32. Халыкка хэбэр итүнең муниципаль системасын һәм ХАХИКСны комплекслы тикшерүләр елга ике тапкыр үткөрелә, хэбэр итүнең муниципаль системалары автоматлаштырылган системаларының эзерлегенә комплекслы тикшерү үткөрү буенча эшче төркем составына гамәлдәге ГТХТС шәһәр звеносы белән идарә итү органы, шәһәр БДДХ вәкилләре, шулай ук элемент операторлары вәкилләре керә; хэбэр итү чараларын тоташтыру һәм тикшерү сигналларын һәм мәгълүматны халыкка житкерү мартның һәм октябрьнең беренче чәршәмбесендә көндезге вақытта гамәлгә ашырыла.

33. Яр Чаллы шәһәрендә гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү һәм янғын куркынычсызлыгын тәмин итү буенча комиссия карары буенча халыкка хэбэр итүнең муниципаль системасын һәм ХАХИКСны өстәмә комплекслы тикшерүләр үткөрелергә мөмкин.

34. Халыкка хэбэр итүнең муниципаль системасын комплекслы тикшерү нәтижәләре буенча акт рәсмиләштерелә, анда тикшерелгән мәсьәләләр, ачыкланган кимчеләкләр, аларны вақытында бетерү буенча тәкъдимнәр һәм 578/365 номерлы приказ таләпләре нигезендә билгеләнә торган халыкка хэбэр итү муниципаль системасының эзерлеген баяләү чагылдырыла.

35. Халыкка хэбэр итүнең муниципаль системасын һәм ХАХИКСны тоташтыруга эзерлекне техник тикшерүләр БДДХ дежурлары тарафыннан, хэбэр итү чараларын тоташтырмыйча, тикшерү сигналын һәм «Техническая проверка» дигән телдән хэбәрне тәүлегенә бер тапкырдан ким булмаган вақыт аралыгы белән тапшыру юлы белән үткөрелә.

36. Халыкка хэбэр итү системаларын санкцияләnmәгән тоташтыруга юл куймау максатыннан, барлык тикшерүләргә үткөрер алдыннан мәжбүри тәртиптә оештыру-техник чаралар комплексы үткөрелә.

37. Гадәттән тыш хәл зонасына эләккән, шул исәптән үзәкләштерелгән хэбэр итүнең автоматлаштырылган системалары эшләми торган территорияләрдәгә кешеләргә максималь күләмдә хэбэр итүне тәмин итү өчен техник хэбэр итү чаралары резервы (стационар һәм мобиль) булдырыла.

38. Техник хэбэр итү чаралары резервының номенклатурасы, күләме, булдыру һәм аннан файдалану тәртибе Башкарма комитет тарафыннан билгеләнә.

39. Халыкка хэбэр итү системаларына, шул исәптән 578/365 номерлы приказ белән билгеләнгән халыкка ашыгыч хэбэр итү комплексы системасына карата таләпләр яңа халыкка хэбэр итү системасын планлаштырганда һәм төзегәндә яисә гамәлдәгесен камилләштерү барышында үтәлергә тиеш.

40. Гамәлдәгә халыкка хэбэр итү системасын эксплуатацияләүдән чыгару әлеге халыкка хэбэр итү системасының техник чараларының эксплуатацияләү ресурсы тәмамлангач, аны модернизацияләү (реконструкцияләү) һәм яңа халыкка хэбэр итү системасын эксплуатацияләүгә биру төгәлләнгәч гамәлгә ашырыла.

Башкарма комитет Аппараты
Житәкчесе урынбасары,
эш кәгазьләрен алып бару идарәсе башлыгы

Н.И. Галиева